

Een verfijnde schuur in Lytsewierrum

Elk dorp, tot het kleinste toe, heeft recht op nieuwe dynamiek. Een dorp op slot zetten tot een schilderachtig, fossiel bestaan is onrecht. Maar als er iets nieuws komt, moet er eerst goed gekeken worden naar de karakteristiek van het bestaande. Daar hoort dan een ingetogen, harmonieuze of een fraai contrasterende reactie op te komen.

Het meest succesvol zijn dan de plannen die een antwoord zijn op een analyse van de historische thematiek die de dorpen bezitten. Dat kunnen kenmerkende dorpswoningen zijn, een rijtje diaconiewoningen, een koemelkerij, een boerderij, een blokschuur, en dergelijke.

Op deze thema's die zich in de dorpen thuis voelen, moet op een eigentijdse, moderne wijze worden gereageerd. De keuze voor een pseudo-historische vorm, voor namaakgeschiedenis, is onwaarschijnlijk. Hoe groter de kwaliteit van de historische ruimte en de bebouwing is, hoe groter de belediging is als de historische thematiek wordt nageaapt. De historie moet juist inspiratiebron zijn voor nieuwe impulsen. Recent heb ik de 'hooiberg' van Westhem en de 'blokschuur' van Aldtserk als inspirerende voorbeelden genoemd.

Gaat het dus goed met de Friese dorpen? Er zijn inderdaad mooie initiatieven van mensen die in de (kleine) dorpen gaan

Voor landschapsschilders met een romantisch gevoel voor kleine Friese dorpen zijn Westhem en Lytsewierrum ideale modellen. Elk hebben ze een eigen karakter. Als aan dergelijke door lief en leed, winst en verlies gelouterde dorpsgezichten iets verandert, moeten we op ons qui-vive zijn. Zoals nu in Lytsewierrum.

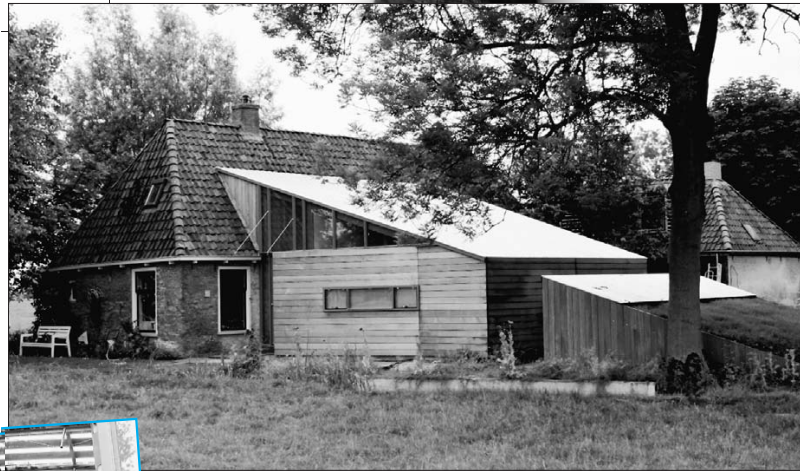
ARCHITECTUUR

wonen of er willen blijven en die oog hebben voor nieuwe dynamiek. Aan de andere kant is het onrustbarend hoeveel oude woningen te koop worden aangeboden.

De leegstand is soms van langdurige aard. Vaak zijn het woningen die uitnodigen om ze met passende én uitdagende ingrepen een nieuw leven te gunnen. Misschien zouden makelaars een inspirerend receptenboekje moeten maken met kansen om dergelijke woningen op een respectvolle en betaalbare

wijze aan te pakken tot modern wooncomfort én als nieuwe impulsen voor het dorpsgezicht. Deze kansen zijn zonder receptenboekje gegrepen door Anne Meinardi in Lytsewierrum. Zij bezit een breed huis aan de zuidoostelijke rand van het schilderachtige Lytsewierrum. De brede woning met zes vensters op het zuiden en ook nog een deur met zijvenstertjes, een zogenoemd 'melkmeisje', staat er prachtig aan de oude opvaart.

Aan de achterzijde van het

Het huis aan de rand van Lytsewierrum met zijn opmerkelijke noordvleugel.

Foto's L.C./Jan de Boer

De gang tussen de oude woning en de nieuwbouw.

rechter gedeelte zat een ruime schuur met een dak dat uit de woonhuiskap was gesleekt. Misschien zijn het ooit twee of drie arbeidershuizen onder één kap geweest. De schuur was een koemelkerij en op de hoek heeft aan de oude opvaart naar de Franekervaart een winkeltje gezeten. Een prachtige, door de geschiedenis gelouterde woning.

Het wooncomfort kon worden verbeterd en architectenbureau Hofstra Douma uit Grou werd ingeschakeld. Dit bedacht een nieuwe houten vleugel ter vervanging van de stugge schuur. Een nieuwe, aangepaste schuur die qua thematiek bij het dorp bleef passen. Architect en opdrachtgever hebben zo sterk aan dat thema ge-

schud dat er een opmerkelijke noordvleugel is ontstaan.

De vleugel is gewoon van hout; deels van cederhout, deels van het sterkere azobé omdat het een talud van aarde bijeen moet houden. Het schuurthema onderging evenwel een eigenwijze metamorfose. Het stugge is gekanteld naar een sierlijke hoofdvorm. De schuurvleugel wordt heel traag uit het dak gesleekt en helemaal tot het maaiveld doorgetrokken. In deze scheve beweging versmalt het volume tot een wigvorm, waarbij aan de ene zijde een afronding en aan de andere zijde een kanteling is te zien.

De levendige bewegingen zijn twee keer onderbroken door tussenruimten, een gang en een steeg. De steeg, met rechts het

nachtverblijf en bijkeuken en links lage bergingen in het in hout verpakte talud van aarde, vormt de route naar de ingang van de woning, dwars door de vleugel. Om het nachtverblijf heen wordt vervolgens de entree bereikt.

Daarachter opent zich in een baaierd van licht een wigvormige, hoge gang tussen de oude woning en de nieuwe vleugel. De gang met een open verbinding met de woonkamer in het oude huis heeft een kijkuit naar het voorterrein. Hij is overspannen met glas en gefilterd door een lattendeck. Het lattendeck siert de vleugel tot de steeg als een subtiel waaier van hout. Het trapeziumvormige nachtverblijf met slaap- en badkamer en een bijkeuken met een verstopte deur in de westgevel, is grotendeels gesloten. De ruimten kregen dankzij de scheve wanden en plafonds een pittige dynamiek.

Zo is het streekje van voormalige, al eerder op contrastvolle wijze tussen oud en nieuw verbouwde arbeiderswoningen op de zuidoosthoek van Lytsewierrum en aan de opvaart naar de Franekervaart, verrijkt met een elegante schuurvleugel die ook voor het dorp betekenis heeft. Het is een woning die in het receptenboek met impulsen voor de dorpen met stip als voorbeeld kan worden opgenomen.

PETER KARSTKAREL